

Schriften zum Verständnis der Völker. — Pod tem naslovom izdaja Karl Nötzel v založbi Evgena Diederichsa v Jeni serijo publikacij, ki jim naslov označuje njih namen. Dosedanjim spisom o Belgiji in Franciji, o Rusih in Rusinih se pridružuje opis Hrvatov in Slovencev izpod peresa Andr. Milčiničev in dr. Jan. E. Kreka.

V predgovoru poudarja izdajatelj visoko poslanstvo Avstro-Ogrske, ki zahteva kulturne sinteze germanstva in slovstva. Slovansko vprašanje je v svojem bistvu tudi нравno in ne le politično. Milčiničev in Krekov spis naj bi podala to, kar je Nemcem treba vedeti o Hrvatih in Slovencih.

Spisa o Hrvatih in Slovencih kažeta individualni značaj avtorjev, a s tem tudi — zdi se mi — nekoliko značaj obeh narodov. Milčinič razpravlja obširno o državni zgodovini svojega naroda, precej o njegovem umetniškem in znanstvenem stremljenju, ne govori pa o gospodarskem delu; nasprotno pa nas seznanja dr. Krek zlasti z gospodarskim in slovstvenim življenjem Slovencev, nekaj s slovensko politično zgodovino, a izpušča slovensko umetniško in znanstveno prizadevanje. Kolikor je pri enem tega ali onega preveč, je pri drugem zopet premalo. Ali se ne zdi, da je ali da je vsaj časih bilo pri Hrvatih veliko politike brez gmotnega temelja, pri tem pa mnogo idealnega vzleta v kraljestvu poezije, umetnosti in znanosti, a pri nas nasprotno v gotovem oziru često preveč materijalnosti, ki duši idealizem v vsakem pogledu? Toda oba pisatelja soglasno poudarjata dvoje: lepoto svoje domovine in željo po združenju obeh narodov; zlasti dr. Krek ubira pri tem krepke strune, ki zvone simpatično.

Končno še nekaj netočnosti, oziroma tiskarskih pomot pri Milčiničem spisu. Zadnji Arpadovec na ogrskem prestolu je bil Andrej III. in ne II. (str. 21), a namesto Ludovik Neapeljski mora stati Ladislav (str. 23). Bitka na Kosovem polju je bila 1389 in ne 1379; Bosno so si podvrgli Turki 1463 in ne 1363 (str. 24).

Dr. L.

Viktor Bežek, Občno vzgojeslovje z dušeslovnim uvodom. Založba „Slovenske šolske matice“. V Ljubljani (1916). V. 8°. 358 + VI. str. Cena vezani knjigi 4 K. (Konec.)

B) Občno vzgojeslovje v dveh snopičih. Zunanje podobno z dušeslovnjem je razdelil pisatelj obsežno vzgojeslovno snov v štiri poglavja. Notranjo vez pa je vzpostavil s tem, da se prilično opira na dušeslovni uvod, v katerem se je dotaknil tudi etičnih, socioloških in estetskih problemov — in temelj vzgojeslovju stoji na pravih tleh. Prvo poglavje govori o občnih pojmih. Vprašanja o bistvu, o možnosti in ovirah, o nižjih in višjih smotrih, o kakovosti vzgoje, o vzgojnih sredstvih in načinih, o vzgojnih činiteljih in vzgojni dobi se tu načenjajo. Že kar v uvodu je ublažil Bežek razmerje med individualno in socialno vzgojo, saj je ena kakor druga enostranska; poudaril pa je tudi pomen harmonske (skladne) vzgoje, ki se razteza na vse telesne in duševne sposobnosti gojenčeve ter strne vzgojne smotre v skupno zahtevo: „Vzgojitelj vzgajaj gojenca na verski in narodni podlagi za vrlega državljana, upoštevajoč njegovo individualnost, ki ga usposablja baš za ta ali oni stan“. Telesno (fizično) naj se razvija gojenec, da se skrbi za njegovo zdravje in se goje njegova čutila. Vsled medsebojnosti med telesom in duhom pa vpliva ta vzreja obenem na razvoj duha: izobrazuje razum, plemeniti srce in krepi voljo. Bežek je dal slovo svoj čas edino zveličavni intelektualni vzgoji, ko na raznih mestih poudarja skladnost vzgoje, katere višek je značajna, harmonsko umerjena, samozavestna in samodejna osebnost.